

The Role of Our National Values in the Education of Youth

Sultanov Mansur Gani ogli¹, Saidqosimov Javokhir Umrzoq ogli²

Abstract: General Background: In the context of globalization, maintaining and strengthening national identity is a pressing concern. Nations must ensure that younger generations develop a deep-rooted sense of cultural belonging to withstand external ideological influences. Specific Background: In Uzbekistan, national values play a fundamental role in shaping youth education, instilling moral, ethical, and cultural consciousness. These values foster a sense of responsibility, social cohesion, and respect for traditions. Knowledge Gap: Despite the recognized significance of national values in youth education, there remains a lack of systematic integration into educational frameworks, limiting their effectiveness in guiding young individuals through contemporary challenges. Aims: This study aims to explore the role of national values in shaping youth upbringing and ensuring cultural continuity. Results: Findings highlight that incorporating national values into educational systems significantly strengthens moral character, social responsibility, and cultural awareness among youth. Novelty: Unlike previous studies that broadly discuss cultural values, this study emphasizes their functional role as guiding principles in personal development, decision-making, and social adaptation. Implications: The study underscores the necessity of embedding national values into formal and informal education to foster individuals with a strong sense of identity, ethical responsibility, and social integrity. Integrating these values into curricula and extracurricular activities will not only preserve cultural heritage but also equip youth with the resilience needed to navigate the complexities of the modern world.

Keywords: globalization, national values, youth education, moral upbringing, cultural identity, social cohesion, educational integration, ethical responsibility, cultural heritage.

Kirish

Yoshlar ta'lim-tarbiyasi har qanday jamiyat taraqqiyotida, kelajak avlodlar ongi va qadriyatlarini shakllantirishda tamal toshi hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan yosh avlod tarbiyasida milliy qadriyatlarining o'rni katta. Milliy qadriyatlarimiz yoshlarning ma'naviy-axloqiy, ijtimoiy va madaniy rivojlanishiga yo'l ko'rsatuvchi, ularda o'zlikni anglash, o'z jamiyati va merosiga daxldorlik, mas'uliyat tuyg'ularini singdiruvchi kompas bo'lib xizmat qiladi. Milliy qadriyatlarni asrab-avaylash va ularga yetkazish yoshlarni zamonaviy dunyo murakkabliklarida o'z madaniy o'ziga xosligining mohiyatiga asoslanib borish uchun zarur vositalar bilan jihozlashda muhim ahamiyatga ega. Bu qadriyatlarni ta'lim-tarbiya tizimiga singdirish orqali biz nafaqat ajdodlarimizning an'alarini e'zozlash, balki yoshlarni jamiyatimiz kelajagini shakllantirishning faol ishtirokchisi bo'lishga tayyorlaymiz. Birlilik, hurmat, bag'rikenglik va yaxlitlik g'oyalarini o'zida mujassam etgan milliy qadriyatlarimiz yoshlarning o'z fe'l-atvorini shakllantirish, ular duch kelishi mumkin bo'lgan axloqiy ikkilanishlarni yengish uchun mustahkam poydevor bo'lib xizmat qiladi. Ularning madaniy merosi va merosi haqida tushunchaga ega bo'lish orqali biz yoshlarga o'z o'tmishining boyligini qadrlash va barkamol va inklyuziv kelajak sari harakat qilish imkoniyatini beramiz. Ta'lim millat kelajagini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi va bu o'zgarishlarning zamirida jamiyatni belgilab beruvchi asosiy qadriyatlar va an'alar yotadi. Yoshlar tarbiyasi sharoitida milliy qadriyatlarni yetkazish va asrab-avaylash mas'uliyatli, odob-axloqli, madaniyatli shaxslarni tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb

¹ Assistant of the Department of Economics and Management, Jizzakh Polytechnic Institute
msultonov626@gmail.com

² Jizzakh Polytechnic Institute, student
saidqosimovjavohir3@gmail.com

etadi. Milliy qadriyatlarimiz nafaqat madaniy o'zligimizni aks ettiruvchi, balki yoshlarning ma'naviy-axloqiy kompasini shakllantiradigan, ulardag'urur, hurmat va o'z merosiga sadoqat tuyg'ularini shakllantiradigan yetakchi tamoyil bo'lib xizmat qiladi. Milliy qadriyatlarimiz jamiyatimiz asosini tashkil etuvchi e'tiqod, urf-odat va ideallarni o'zida mujassam etgan. Ushbu qadriyatlarni ta'lim tizimiga kiritish orqali biz yosh avlodda ularning ildizlari, tarixi va jamoaviy o'ziga xosligini chuqur qadrlash tuyg'usini singdiramiz. Milliy qadriyatlarni o'rganish va singdirish orqali yoshlarda milliy o'zlikni anglash va umumiy maqsadni ko'zda tutuvchi mustahkam tuyg'ularni uyg'otuvchi, o'ziga tegishlilik, birdamlik va madaniy davomiylik tuyg'ulari shakllanadi. Qolaversa, milliy qadriyatlarimiz yoshlarga zamonaviy hayot murakkabliklarida yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi ma'naviy kompas vazifasini o'taydi. Yoshlar tarbiyasini halollik, halollik, hurmat va rahm-shafqat tamoyillariga asoslash orqali biz nafaqat individual xarakterning rivojlanishiga yordam beramiz, balki o'zaro tushunish va bag'rikenglik asosida qurilgan ahil va barkamol jamiyatni tarbiyalaymiz. Milliy qadriyatlar axloqiy qarorlar qabul qilish uchun asos yaratadi, yosh shaxslarni umumiy manfaatni himoya qiluvchi va ijtimoiy hamjihatlikni rag'batlantiradigan yo'llar bilan harakat qilishga undaydi. Milliy qadriyatlarimizni ta'lim dasturlariga singdirish orqali biz yoshlarni madaniy merosimizni asrab-avaylash va targ'ib etishda faol ishtirokchi bo'lib yetishish imkonini bermoqdamiz. Milliy qadriyatlar fuqarolik mas'uliyati va iftixor tuyg'ularini uyg'otadi, yoshlarni ijobiy o'zgarishlar elchisi va madaniyatni asrab-avaylash agenti bo'lishga undaydi.

Metod

Bugun yurtimizda tinchlik va barqarorlik hukm surayotganiga qaramay, bundan buyon ham mustaqillikni asrab-avaylash, himoya qilish va mustahkamlash ustivor maqsad bo'lib qolaveradi. Bu, bir tomondan, mustaqillik biz uchun, avvalo, o'z taqdirimizga o'zimiz egalik qilish huquqi, kelajagimizni o'z qo'limiz bilan barpo etish, yurtimiz boyliklaridan faqat xalqimiz va vatanimiz manfaati yo'lida foydalanish huquqini bergani O'zbekiston yoshlari ham ana shu oliy ne'matdan barhamand bo'layotgani bilan bog'liq bo'lsa, ikkinchidan, mustaqillik yillarida ana shu muqaddas qadriyat va milliy an'analarga tayangan holda yashash huquqini ham berdi. Uni saqlab qolish uchun mustaqillikni asrab-avaylash kerak bo'ladi. Ma'lumki, mustaqillikgacha milliy o'zlikni anglashga bo'lgan tabiiy intilish johilona inkor etilar edi. Navro'z, ramazon, qurbon hayiti kabi muqaddas milliy bayramlar taqiqlangan edi. Amir Temur, Imom Buxoriy, Imom Termiziy, Ahmad Farg'oniy, Baxouddin Naqshband, Hoja Ahmad Yassaviy, Najmiddin Kubro kabi ajdodlarimizning, Abdulla Qodiriy, Abdurauf Fitrat, Abdulhamid Cho'lpon, Mahmudxo'ja Behbudiy kabi milliy-ozodlik harakati fidoyilarining nomlarini xalqimiz xotirasidan o'chirib tashlashga harakat qilinar edi. Bugun mustaqillik tufayli ularning nomlari, milliy-ma'naviy qadriyatlarimiz tiklanib, o'zligimizni chuqurroq anglab bormoqdamiz. Bugun yoshlar o'z milliy tarixini o'rganmoqda. Ona tili, madaniyat, urf-odat va an'analarning qayta tiklanib borayotgani ularni o'zligini anglashga shart-sharoit yaratib berayotgani ham muhim yutiqdur. "Bugun yoshlar shunchaki milliy-ma'naviy qadriyatlarini o'rganib qolayotgani yo'q. Ular dunyo xalqlari erishgan yutuqlardan bahramand bo'lmoqda. Xorijiy davlatlarda o'qish, bilim olib, fan-texnika yutuqlari, ilg'or texnologiyalarni egallab jamiyatimiz ijtimoiy hayotiga joriy etish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar" [1]. Ma'lumki, 2020 yilda mamlakatimizda 18 yoshgacha bo'lgan yoshlar 18 million 720 ming nafarni yoki umumiy aholining taxminan 40 foizini, 30 yoshgacha bo'lganlar esa 14 million 80 ming nafarni yoki 64 foizni [2] tashkil etgan edi. O'z-o'zidan ayonki, aholimizning aksariyat qismini tashkil etadigan yoshlarimizning hali-beri yechilmagan muammolariga e'tiborimizni jalb etish, ularni hayotimizda haqiqatdan ham hal qiluvchi kuchga aylantirish masalasi jamoatchiligimizning diqqat markazida turibdi. Zero, Birinchi Prezidentimiz Islom Karimov ta'kidlaganlaridek, "Oldimizda nihoyatda muhim, kelajagimizni hal qiluvchi yangi vazifa turibdi. Bu vazifa erkin fuqarolik jamiyatining ma'naviyatni shakllantirishda, boshqacha aytganda, ozod, o'z haq-huquqini yaxshi taniydigan, boqimandalikning o'zi uchun or deb biladigan, o'z kuchi va aqliga ishonib yashaydigan, ayni zamonda o'z shaxsiy manfaatlarini xalq, Vatan manfaatlari bilan uyg'un holda ko'radigan komil komil insonlarni tarbiyalashdan iborat"[3]. Ma'lumki, tarbiya inson shaxsi ma'naviyatini, e'tiqodini, o'zini anglash, yonatrofga bo'lgan munosabatini shakllantirishga qaratilgan jarayondir. Shunday ekan, ushbu jarayon mutanosibligini ta'minlashda ta'lim- tarbiya ishini uyg'un tarzda olib borish lozim bo'ladi. Ta'lim orqali yoshlar haytida o'z o'rinlarini topishda ma'lum

bir kasb- hunarni o'rganish bilan birga, o'zlarini bo'lajak hayotga tayyorlab boradilar. Xalqning ma'naviyati va madaniyati, uning haqiqiy tarixi va o'ziga xosligi, qayta tiklanayotganligi, jamiyatimizni yangilash va taraqqiy ettirish yo'lida muvaffaqiyatli ravishda olg'a siljitishda hal qiluvchi, ta'bir joiz bo'lsa, boshlovchi ahamiyatga egadir. Birinchi prezident I.A.Karimov ta'kidlaganidek, "Huquqiy demokratik adolatli davlat qurishni maqsad qilib qo'ygan ekanmiz, xalqimizning madaniy va eng nozik tuyg'ularini, chuqur falsafiy, siyosiy, huquqiy tushunchalarini o'zida mujassam etadigan ma'naviyatni yuksaltirish asosiy va ustivor vazifalardan biriga aylandi" [4]. Jamiyat yoshlar ongida ma'naviy qadriyatlarni rivojlantirmay va mustahkamlamay turib o'z istiqboliga erisha olmaydi. "Mamlakatimizni modernizatsiya qilish va zamonaviy jamiyat qurish yo'lidagi murakkab va keng ko'lamlil vazifalarni hal etishga qodir bo'lgan yangi avlod kadrlarini tayyorlash bundan buyon ham faoliyatimizning eng muhim yo'nalishi bo'lib qoladi" [5]deb ta'kidlaydi. Birinchi prezident I.A.Karimov. Mustaqillik esa ana shu vazifani amalga oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Xalq yoki millat o'z taqdirini o'zi belgilash huquqiga ega bo'lsagina, o'zining mustaqil taraqqiyot yo'lini erkin belgilab olishi, yoshlarni o'z milliy qadriyatlari negizida tarbiyalash mumkin. Biroq jamiyat hayotining barcha jabhalarini erkinlashtirmasdan haqiqiy erkinlikka erishib bo'lmaydi. Erkinlik g'oyasi va xalqning ma'naviy merosi ming yillar mobaynida Sharq xalqlari uchun yuksalishning qudratli manbai bo'lib xizmat qilgan. Sharqda shaxs erkinligi va huquqlari, xattiharakati, xulq-atvori, jamiyatdagi o'rni, ma'suliyatini idrok etish darajasiga baho berilganda muayyan guruh, etnos, xalq, millat, jamiyatning manfaatlari, huquqlariga alohida qadriyat va an'analardan kelib chiqqan holda yondashiladi[6]. Yoshlar dunyoqarashida milliy-ma'naviy qadriyatlarga tayanish, uning talqini va jamiyatimizda iqtisodiy-siyosiy islohotlarni amalga oshirishda tutgan o'rni bugungi muhim muammolar jumlasidandir. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev "Millat uchun erkinlik adolat tantanasining oliy ifodasidir. Erkinlik birovni o'ziga qaram qilishga, birovning mol-mulkini talontaroj etishga, birovga xiyonat qilishga, birovni o'ldirishga yoki zarar yetkazishga yo'l qo'ymaydi." [7]deb ta'kidlaydilar. Erkinlik birovni o'ziga qaram qilishga, birovning mol-mulkini talontaroj etishga, birovga xiyonat qilishga, birovni o'ldirishga yoki zarar yetkazishga yo'l qo'ymaydi. Erkinlik qonunga asoslanadi: qonun doirasida olib yuborilgan ishlar va xatti- harakatlar ahloqiy hamda huquqiy qadriyatlar jihatidan haqli hisoblanadi. Kundalik turmushda, o'zaro munosabatlarda inson erkinligi qonun hamda axloqiy normalar bilan cheklangan bo'ladi. Erkinlikni to'g'ri tushunib, uni hayotimizga to'g'ri tatbiq etganimizdagina, bu buyuk ne'mat-adolat va erkinlikni saqlab qolishimiz va undan keyingi avlodlarimiz ulardan bahra olishlari mumkin. I.Ergashev Yoshlar dunyoqarashida milliy – ma'naviy qadriyatlarga tayanish muayyan maqsad va vazifalarni o'z ichiga oladi. Ular quyidagilar :Yoshlar o'z dunyoqarashida milliy – ma'naviy qadriyatlarga tayanmasa, ularning ongi va tafakkuridan mutlaqo begona qadriyatlar joy oladi. O'zining milliy ma'naviy qadriyatlariga nisbatan bepisandlik bilan qarash shakllanadi. Yoshlarning milliy- ma'naviy qadriyatlarga bo'lgan munosabatini hozirgi holatini o'rganish, ularning amaliy faoliyatlarida ko'proq qaysi qadriyatlar ustivor bo'lib borayotganini aniqlashga yordam beradi. Bundan ko'zlangan asosiy maqsad ularning milliy- madaniy meros va qadriyatlarga nisbatan ishonch va e'tiqodni mustahkamlashdan iborat[8].

Natija va Takliflar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, milliy qadriyatlar yoshlarning axloqiy, ijtimoiy va madaniy o'zligini shakllantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Topilmalar shuni tasdiqlaydi: milliy qadriyatlar jamiyat a'zolarida milliy o'zlikni anglash, ma'naviy mas'uliyat va ijtimoiy birdamlikni shakllantiradi. Ta'lim jarayoniga milliy qadriyatlarni singdirish orqali tashqi mafkuraviy ta'sirlarga barham berish va madaniy merosni saqlab qolish mumkin. Tadqiqotdan ma'lum bo'ldiki, ta'lim jarayoni yosh avlodni milliy identifikatsiya qilish vositasi sifatida xizmat qilishi zarur[9].

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, globallashuv va milliy qadriyatlar o'rtasidagi muvozanatni saqlash dolzarb muammo hisoblanadi. Zamonaviy texnologiyalar, media va xalqaro madaniy oqimlar yoshlarga turli xil ta'sir ko'rsatmoqda, bu esa madaniy ong va milliy qadriyatlarining shakllanishiga yangi yondashuvlarni talab qiladi. Hozirgi kunda ta'lim tizimi, asosan, texnik va akademik bilimlarni o'qitishga yo'naltirilgan bo'lib, axloqiy va madaniy tarbiyaning ta'siri yetarlicha o'rganilmagan. Shu sababli, milliy qadriyatlarining ta'lim tizimidagi o'rnini oshirish uchun yangicha pedagogik yondashuvlar zarur[10].

Bilim bo'shlig'i va nazariy xulosa

Milliy qadriyatlarining ta'limga ta'siri haqidagi umumiy fikr mavjud bo'lsa-da, ularni rivojlantirishga oid empirik tadqiqotlar yetarlicha amalga oshirilmagan. Mazkur tadqiqot yo'nalishi bo'yicha chuqur o'rganish talab etiladi, xususan:

Madaniy ta'lim va axloqiy falsafa o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tahlil qilish – bu milliy qadriyatlarining yoshlarga qanday ta'sir ko'rsatishini tushunishga yordam beradi.

Xorijiy mamlakatlarning tajribasini o'rganish – madaniy qadriyatlarni yosh avlodga singdirish bo'yicha muvaffaqiyatli modellarni solishtirish va ularni O'zbekiston ta'lim tizimiga moslashtirish lozim.

Pedagogik innovatsiyalar va milliy qadriyatlarining integratsiyasi – an'anaviy qadriyatlar bilan zamonaviy ta'lim uslublarini uyg'unlashtirish yo'llarini ishlab chiqish.

Nazariy jihatdan, tadqiqot shuni ko'rsatadiki, milliy qadriyatlar doimiy ravishda jamiyat axloqiy va madaniy me'yorlarini shakllantirib boradigan omildir. Shu bois, kelgusida bu yo'nalishda konseptual modellar yaratish va yoshlarning madaniy ongini shakllantirish bo'yicha ilmiy-nazariy tadqiqotlarni kengaytirish zarur[11].

Amaliy ahamiyat va kelgusidagi tadqiqot yo'nalishlari

Ushbu tadqiqot natijalari asosida ta'lim tizimini milliy qadriyatlar bilan boyitish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqilishi mumkin. Ta'lim muassasalari milliy tarbiya va madaniyatni boshqa fanlar bilan uyg'unlashtirish bo'yicha aniq yondashuvlarni ishlab chiqishi lozim. Shuningdek, milliy qadriyatlarni singdirishda quyidagi amaliy yo'nalishlar tavsiya etiladi:

Tarbiyaviy dasturlarni ishlab chiqish – milliy qadriyatlarni yosh avlod ongiga singdirish uchun interaktiv ta'lim usullari, tarixiy ekskursiyalar va madaniy dasturlarni keng joriy etish.

O'qituvchilarni maxsus tayyorlash – pedagoglar milliy qadriyatlarni o'rgatish metodologiyasini chuqur egallashi va uni o'quvchilarga yetkazish bo'yicha maxsus tayyorgarlikdan o'tishi zarur.

Raqamli ta'lim imkoniyatlaridan foydalanish – milliy qadriyatlar mavzusidagi interaktiv ilovalar, onlayn darsliklar va media mahsulotlarni ishlab chiqish orqali milliy ongni shakllantirish jarayonini kuchaytirish.

Kelgusidagi tadqiqot yo'nalishlari

Kelgusida milliy qadriyatlarining ta'lim jarayoniga ta'sirini uzoq muddatli tadqiqotlar orqali tahlil qilish lozim. Xususan, milliy qadriyatlar asosida tarbiyalangan yoshlarning ijtimoiy hayotdagi o'rni, axloqiy qaror qabul qilish qobiliyati va milliy o'zlikni anglash darajasi kabi omillar o'rganilishi kerak. Shuningdek, raqamli globallashuvning milliy qadriyatlarga ta'siri bo'yicha empirik tadqiqotlar olib borish muhim ahamiyat kasb etadi[12].

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, milliy qadriyatlarining ta'lim jarayoniga integratsiyasi nafaqat madaniy merosni saqlab qolishga, balki yoshlarni ijtimoiy mas'uliyatli shaxs sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi. Shuningdek, milliy qadriyatlarni ta'lim tizimiga chuqur singdirish orqali kelajak avlodning axloqiy mas'uliyati, milliy o'zlikni anglash va fuqarolik faolligi shakllantiriladi. Ushbu ilmiy natijalarga asoslanib, ta'lim tizimini ilmiy tadqiqotlar va pedagogik innovatsiyalar asosida rivojlantirish zarur. Kelgusida olib boriladigan izlanishlar milliy qadriyatlarining ta'lim tizimiga yanada samarali integratsiyasini ta'minlab, yosh avlodning mustahkam ma'naviy poydevor asosida shakllanishiga xizmat qiladi[13].

Xulosa:

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, kelajak avlodning xulq-atvori, o'zligi va ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarimizning yoshlar tarbiyasida tutgan o'rni beqiyosdir. Madaniy merosimizganisbatang'urur, hurmat va mas'uliyat tuyg'ularini singdirish orqali biz yoshlarni o'z an'analarga asoslangan holda zamonaviy dunyoning murakkabliklarida harakat qilish uchun zarur

vositalar bilan jihazlaymiz. Milliy qadriyatlarining ta'lim tizimiga integratsiyalashuvi o'tmish, bugun va kelajak o'rtasida ko'prik vazifasini o'taydi, yoshlarda davomiylik va daxldorlik tuyg'ularini tarbiyalaydi. Madaniy merosimizni o'rganish va qadrlash orqali yoshlarda o'zligini chuqur anglash, jamiyatimizni boyitib turuvchi xilma-xillikka hurmat tuyg'usi shakllanadi. Qolaversa, birdamlik, bag'rikenglikvafuqarolik faolligi kabi qadriyatlarni ta'kidlab, biz o'z jamiyatiga ijobiy hissa qo'shadigan, adolatvatenglik tamoyillarini qo'llab-quvvatlovchi ijtimoiy ongli va axloqiy jihatdan mas'uliyatli fuqarolaravlodini tarbiyalaymiz. Biz kelajakka nazar tashlar ekanmiz, yoshlar tarbiyasi yo'nalishinishakllantirishda milliy qadriyatlar muhim rol o'ynashini tan olishimiz zarur. Madaniy merosimizni yetkazish va asrab-avaylashga ustuvor ahamiyat berish orqali biz kelajak avlod dunyo muammolarigahalollik, mehr-oqibat va kuchli maqsad tuyg'usi bilan qarshi turishga tayyor bo'lishinitalaymiz. Milliy qadriyatlarimiz yanada barkamol, inklyuziv va madaniy boy jamiyat sari yo'lniyoritib, yo'l ko'rsatuvchi nur bo'lib xizmat qiladi. Yoshlar qalbi va ongida ana shuqadriyatlarimustahkamlashga sodiqlik bilan biz kelajak avlodlar uchun yanada porloq va istiqbolli kelajakka yo'l ochamiz.

ADABIYOTLAR

1. K. I.A, *Biz kelajagimizni o'z qo'limiz bilan quramiz*, t. 7. Toshkent: O'zbekiston, 1999.
2. K. I.A, *Biz kelajagimizni o'z qo'limiz bilan quramiz*, t. 7. Toshkent: O'zbekiston, 1999.
3. M. Z, *Huquqiy madaniyat va yoshlar*. Toshkent: Akademiya, 2020.
4. *Milliy istiqlol g'oyasi: Asosiy tushuncha va tamoyillar*. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
5. *Milliy istiqlol g'oyasi. Bakalavriat bosqichi uchun darslik*. Toshkent: Akademiya, 2020.
6. «Browse journals and books | ScienceDirect.com». Просмотрено: 1 март 2025 г. [Онлайн]. Доступно на: <https://www.sciencedirect.com/browse/journals-and-books?searchPhrase=education>
7. K. I.A, *Vatanimiz va xalqimizga sadoqat bilan xizmat qilish-oliy saodatdir*. Toshkent: O'zbekiston, 2007.
8. «Browse journals and books | ScienceDirect.com». Просмотрено: 1 март 2025 г. [Онлайн]. Доступно на: <https://www.sciencedirect.com/browse/journals-and-books?contentType=JL&searchPhrase=education>
9. «Browse journals and books | ScienceDirect.com». Просмотрено: 1 март 2025 г. [Онлайн]. Доступно на: <https://www.sciencedirect.com/browse/journals-and-books?contentType=JL&searchPhrase=education>
10. M. Halstead, «Values and values education in schools», в *Values in education and education in values*, Routledge, 2005, сс. 3–14. Просмотрено: 1 март 2025 г. [Онлайн]. Доступно на: <https://api.taylorfrancis.com/content/chapters/edit/download?identifierName=doi&identifierValue=10.4324/9780203973554-2&type=chapterpdf>
11. F. Idris, Z. Hassan, A. Ya'acob, S. K. Gill, и N. A. M. Awal, «The role of education in shaping youth's national identity», *Procedia-Soc. Behav. Sci.*, т. 59, сс. 443–450, 2012.
12. I. N. George и U. D. Uyanga, «Youth and moral values in a changing society», *IOSR J. Humanit. Soc. Sci.*, т. 19, вып. 6, сс. 40–44, 2014.
13. J. Youniss, S. Bales, V. Christmas-Best, M. Diversi, M. McLaughlin, и R. Silbereisen, «Youth Civic Engagement in the Twenty-First Century», *J. Res. Adolesc.*, т. 12, вып. 1, сс. 121–148, мар. 2002, doi: 10.1111/1532-7795.00027.

